

KUN HIHNA PALAA LENKILLÄ

Teksti: Marjo Tauriainen, Eläintenkouluttaja AT, Kätkänpaimen Tervola. Kuvat: Riikka Tyni ja Anna Vainionpää

Voimme tarkastella ulkoilua koiran tarpeiden näkökulmasta, jolloin siihen kuuluu ainakin haistelua, mahdollisesti erilaisilla askellajeilla liikkumista, ympäristön tarkkailua, äänien havainnointia ja ympäristön ärsykkeisiin reagointi ja tarpeiden tekemistä, joka on koiralle ehdoton pakollinen tarve. Minkälaisessa ympäristössä koirasi mieluiten viettäisi aikaansa tai minkälaisella tahdilla koirasi mieluiten lenkillä etenee? Jos koirasi saisi valita, mihin se veisi teidät? Onko ulkoiluhetki koiralle mieleinen vai enemmän sinun makuun?

Koiran haastava hihnäkäyttö on mielipahaa aiheuttava asia, mutta toisinaan me ihmiset kompastamme jo kotioven kynnyksellä toiveeseen, että koira kulkisi jalan vieressä hihna täysin löysällä, kummankaan kuitenkaan olematta ärsyttävästi jaloissa. Tämä ei kuitenkaan ole se luontaisin tapa liikkua, ei etenäkään ketterästi liikkuvalla elinvoimaisella paimenelle.

Lenkille lähteminen kuitenkin helposti aiheuttaa verenpaineen nousua, ärtyisyyttä ja häpeää, jos ihmisen paras ystävä reagoi räihinällä vastaanantulijoihin. Yli-innokas tervehtijä taas kokee turhautumisen tunteen hihnan molemmissa päissä.

Tunnista syyt

Ei ole yhden tekevää, miten koira käyttäytyy lenkillä, sillä siihen on aina syynsä. On tärkeää pysähtyä ja selvittää syyt

koiran käytöksen takana. Ymmärtäessämme koiran tarpeet ja syyt haastavan hihnäkäytöksen aiheuttajana voimme auttaa sitä ja suhtautua itse ymmärtäväisemmin tilanteeseen. Ensimmäinen askel vuorovaikutuksen paranemiseen, on halu ymmärtää miksi koira käyttäytyy niin kuin se tekee.

Koirasta ei tule automaattisesti remmirähjäjä, jos se ei pääse tutustumaan toisiin koiriin pentuna. Remmirähjäämiseen ei tarvita aina huonoja kokemuksia, mitkä mielletään yleisesti toisen koiran päälle karkaamisena hihnassa tai vapaana ollessa. Remmirähjäjä on usein mitä ihanin kotikoira ja sen kanssa on tehty paljon hyviä asioita ja se osaa monia temppuja! Rähinä kohtaamistilanteissa ei myöskään ole merkki siitä, että koira yrittäisi ”dominoida”.

Remmirähinän takana on pelkoa, jonka voi saada aikaa myös kipu tai se pahentaa jo olemassa olevaa pelkoa. ”Pieneltäkin” kuulostava terveysturhe, kuten tukkeutuneet anaalirauhaset voivat todellakin saada koiran tavanomaista ärtyisämmäksi. Nartuilla taas kiimankiertoon liittyvät vaiheet voivat näkyä reaktiivisuuden lisääntymisenä juoksujuon lähestyessä. On aina tärkeää poissulkea kipu koiran aggressiivisen käytöksen takana, koska kivun vuoksi koira voi alkaa reagoida ns. viattomiinkin ympäristö ärsykkeisiin ja se lisää koiran kokemaan stressiä, mikä taas madaltaa kynnystä remmirähjäämiseen ja se voi yleistyä esimerkiksi autoihin, pyörällijoihin tai pelkästään jo niistä kertoviin ääniin.

Kun kivasta tulee pelottava

Mörkö-ikä on monelle tuttu pentuvaiheessa ja tämän jälkeen usein tuleekin vielä voimakkaammin näkyvä murrosikään liittyvä mörkökausi, joka painottuu hormonaaliseen kehitykseen aikuistumisen vaiheisiin. Murrosiän herkkyyksikausi voi ilmetä vaihdellen 6 - 18 kk väliin koiran rodusta ja yksilöllisestä kehityksestä sekä ominaisuuksista riippuen. Mörkö-iässä voimakkaampia pelkoreaktioita aiheuttavat tyyppillisesti vastaan tulevat koirakot tai ihmiset. Itsepintaisesti ohitustilanteisiin hakeutuminen kuitenkin vahvistaa tehokkaasti rähinäkäyttöä ja siitä tuleekin helposti koiralle uusi tapa toimia ohitustilanteissa. Koiran rankaiseminen tilanteessa ei ole ratkaisu, vaan asiaa pitää lähestyä uudelta kantilta ymmärtäväisesti ja antaen mahdollisuus väistää hyvissä ajoin.

Turhauttaa

Yli-innokkaat koirat turhautuva, kun eivät pääse tervehtimään ja tämä voi aiheuttaa monenlaista lieveilmiötä, kuten hihnan puremista, hihnassa rimpuilua ja turhauma voi huipentua näykkimisenä omistajan vaatteista. Tämän lisäksi hihnan hammastelua ja esimerkiksi omistajan nylkyttämistä voi ilmetä kotipiiriin palatessa, vaikka ei mitään syytä pitäisi olla? Syytä voi kuitenkin olla lenkin aikana kerääntynyt jännittyneisyys ja stressi, joka purkautuu em. tavoin tai lenkki on jäänyt koiran mielestä liian lyhyeksi tai se ei ole tyydyttänyt sen tarpeita riittämiin, eikä se halua vielä mennä takaisin kotiin sisälle.

Turhautuvien koirien ja koiranomistajien soppa on varsin mausteinen, mutta sitä voisi loiventaa vastaan tulijasta luopumisella, korvaavilla käytöksillä, jotka olisivat lupauksia koiralle sitä odottavasta tyydyttävästä lopputuloksesta. Kuulostaa yksinkertaiselta, mutta siihen tarvitaan kärsivällistä toimintasuunnitelmaa.

Koiralle palkka on päästä haistelemaan. Tuntemattoman koiran pylly on kuitenkin liian riskialtis kohde, joten hajut mitä jää valjastetaan palkkioksi! Ennen kuin sinne asti päästään olkapään ilman kiertäjäkalvon repeämistä, pitää harjoitella luopumisen taitoja ja mm. haistelua vihjeestä. Lopputulos on teidän näköinen jossa sinä päätät, mikä on sopiva kompromissi, joka antaa kuitenkin joustoa kaikille osapuolille.

Hihna suorana - välineillä on väliä

Voimme lisätä ulkoiluun mukavuutta ja turvallisuutta hyvillä valinnoilla. Koirasi on turvallisinta vetää hyvin istuvilla valjaila. Kolmen metrin hihna sallii koiralle jo vähän enemmän liikkumavaraa, vai olisiko flexi sittenkin se joustavin vaihtoehto? Enemmän vapautta lisää myös parhaimmillaan koiran kokemuksen siitä, että se voi väistää pelottavaa vastaan tulijaa, kunhan se yhdistetään taitavasti ohitusharjoituksiin.

Yllättävän tiukassa on edelleen ohjenuora: ”Vetämällä ei vedetä.” Tällä voi saavuttaa jonkinlaisen lopputuloksen, mutta kuinka miellyttävää se on koiralle tai teille nyt ja jatkossa niin se on toinen kysymys. Hihnan mitan välein pysähtely ja mahdollinen kontaktin vaatiminen on sekä turhauttavaa että tehotonta eikä ainakaan lisää teidän kahden välistä vuorovaikusta positiivisessa mielessä, vaikka koira lopulta kävelisi, jollain tapaa” siedettävästi ” tai ehkä olet onnistunut saamaan sen kulkemaan vieressä lyhyttä hihnaa käyttäen.

Vetämällä ei edetä -metodissa on mukana sekä positiivista rankaisua, että negatiivista vahvistamista. Positiivinen rankaisu voi olla se, että koira nyitään hihnasta, mahdollisesti käytetään myös pantaa, joka korostaa nykäisyn voimaa tai suusanallisesti rankaistetaan koira vetämisestä. Negatiivinen vahvistaminen on taas sitä, että kun koira lopettaa vetämisen, ihminen lopettaa hihnasta nykimisen.

Valitettavasti osa koirista myös tottuu rankaisuihin ja sitä myöten otteet myös kovenevat, mikä on todella huolestuttavaa, kun alkujaankin pitkälle rankaisuun perustuva koulutusmalli on eettisesti hyvin paljon harkintaa vaativa asia. On olemassa myös se positiivinen kannattavampi vaihtoehto.

Pohdi: miksi koira alun perin veti, mitä itselleen tärkeää asiaa se sillä tavoitteli – mitä koirasi olisi sanonut, jos siltä olisi kysytty? Kuinka hyvin ulkoilu vastaa nyt koiran tarpeisiin ja onko ulkoiluhetki teille yhteinen kokemus, josta molemmat nauttivat?

Alkuun 3-4-5 metrin liinan käsittely vaatii toki totuttelua omistajalta. Pidemmällä taluttimella ulkoiltaessa on todennäköisempää, että koira käyttää aikaa enemmän haisteluun, kun se ei koe sosiaalista painetta kiirehtiä lyhyen hihnan päässä edeltä etenevän omistajan perään. Pelkästään pitkä hihna ei ole lupaus, että se lisää haistelun määrää, vaan siihen vaikuttaa kuljetaanko lenkillä ympyrä lenkki – uudet hajut aina edessäpäin vai palataanko takaisin samaa reittiä kerraten samat hajut.

Vetämiseen vaikuttaa kuinka paljon koiralla on varastoitunutta energiaa ja onko se edes oppinut haistelemaan maltillisesti vai nuuhkaiseeko se pikaisesti samalla rynnistäen vauhdilla eteenpäin? Rauhoittaisiko namien etsintä nurmikolta tai omatekoinen jälki? Pitkä yksinolo takana ja ulos pitäisi päästä: sallittaisiinko koiralle tehdä panttaamansa tarpeet ensin ennen kuin siltä vaaditaan mitään sen kummempaa. Palataan takaisin sisälle ja mennään sitten pitempi lenkki, kun on saatu pahin hätä alta pois? Onko lenkillä harjoiteltu positiivisen ilmapiirin vallitessa, kontaktinottoa, yhteydenpitoa, oletko itse halukas aloittamana vuoropuhelun koirasi kanssa? Sallitko koiralle haistelut? Onko koirallasi toisinaan mahdollisuus rallatteluun koirametsässä tai 20 metrisen liinan salliessa jo eri vapautta esim. leikkimiseen.

Saa heittää kinkulla eikä kelpaa!

On olemassa aivan fysiologinen selitys sille, miksei koiralle kelpaa herkut tiukassa tilanteessa. Parasympaattinen hermosto huolehtii ruoansulatuksesta ja ns. rauhan ajan toiminoista, sympaattinen hermosto sen sijaan aktivoituu akuuteissa tilanteissa ja toimii toimintavalmiuden nostamisessa tilanteen vaatimalle tasolle. Kun koira on havainnut jotain epäilyttävää ja sen sympaattinen hermosto aktivoituu, sen ruoansulatusermistö menee jäähyllä: nyt ei ole ruoan aika! Mikä sitten neuvoksi?

Tukitaitoja

Erilaisia tekniikoita onnistuneisiin ohituksiin ja muihin hihnäkäyttöihin on olemassa. Eräs myytti on olemassa, jonka voisinkin kuitenkin heittää ilmoille ja sitä myöten roskakoriin:

”On pakko ohittaa, jotta se oppii ohittamaan rähisemättä”. Väärin. Pelkoa ei saa pois, jos sille altistetaan toistuvasti päivittäin tai edes silloin tällöin, pelko pahenee, rähinä käytös vahvistuu, Rähjäminen ohitus tilanteissa on koiran mielestä kannattavaa, vaikka se on joka kerta epämiellyttävä kokemus. Lopputulos ratkaisee: pelottava koirakko poissa silmistä poissa mielestä ohituksen jälkeen, meuhkaaminen kannatti! Vastaehdollistaminen, eli koiran kokemuksen muuttaminen negatiivisesta positiiviseksi mm. LAT tekniikan avulla on erinomainen aloituspaketti remmirähjäjän kanssa. Kouluttaminen vaatii suunnitelmallisuutta ja pelisilmää. Autat koiraasi parhaiten keskittymällä ympäristöösi, suunnittelemalla ulkoilureitin siten, että siinä on mahdollisuuksia väistämiseen sekä ennakointiin, sinulla on taskut täynnä maistuvia herkkuja. Ole hereillä ja tunnista koirasi eleet, jotka kertovat sen sympaattisen hermoston olevan aktioitumassa; koira on ajautumassa pian taistelumoodiin, tee U-käännös. Nyt on jo viimehetket heittää pelastusrengas ja välttää turhaan teitä molempia kuormittava kohtaaminen.

Ohitus alkaa usein vastaantulijan tuijottelulla, joten koiran katsekontaktista luopumisen harjoittelu tehdään aluksi riittävän helpoilla kohteilla ja lopulta, sitten riittävän etäisyyden päässä olevilla koirilla. Jos koira ei pysty luopumaan katsekontaktista omaehtoisesti tai edes pyydettyinä, tilanne on ollut aivan liian vaikea.

Koiralla pitää myös aina olla mahdollisuus pyytää lisää tilaa ja väistämisen mahdollisuus pitää tarjota, vaikka ohituksissa oltaisiin edetty jo pitkälle. Koira voi pyytää väistämistä ottamalla kontaktia sinuun, istumalla tai tökkäämällä kuonolla merkiksi väistämisen tarpeesta. Näitä tukitaitoja voi ja pitääkin harjoitella ensin ilman ärsykejä ja niitä voidaan viedä käytäntöön asteittain turvallisissa häiriöissä hallitusti. Tukitaidot auttavat sinua huomaamaan koirasi avuntarve helpommin ja lisäävät koiran turvallisuuden tunnetta, kun se koee voivansa vaikuttaa tilanteen kulkuun tarvittaessa.

Sinä voit vaikuttaa tilanteen kulkuun. Sinä voit auttaa koiraasi. Lähenytkää toisianne positiivisen ja ymmärtäväisen vuorovaikutuksen keinoin, jonka jälkeen pääsette myös lähemmäs muita turvallisesti!

Marjo Tauriaisen artikkeli liittyy lokakuussa tulevaan jäsenille ilmaiseksi tarjottavaan Hihnäkäytös-luontoon, seuraa islanninkoirat.fi nettisivujen ilmoittelua.

Heräsikö sinulla kysymyksiä aiheeseen liittyen ja haluaisit vastauksen tulevalla luennolla? Lähetä kysymyksesi sähköpostilla webmaster@islanninkoirat.fi.

